

THE EFFECT OF SUMMARIZING TECHNIQUE ON STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENT

Ömer BEYHAN¹

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi,

obeyhan@erbakan.edu.tr

Abstract

Improving the classroom practices and increasing student success in these classrooms have been the aim of many researchers and practitioners today. In this content, the purpose of the study was to investigate the effects of summarizing technique on undergraduate students' achievement. This research adopts the experimental model. Six classes were randomly assigned and composed of 260 students participated in the experiment in the second term of 2017-2018 academic year. The treatment lasted for 14 weeks. The results showed that there was a significant difference between the experimental and control groups in respect of the effect of summarizing technique.

Keywords: Lecture method, achievement, summarizing technique

ANLATIM YÖNTEMİNDE ÖZETLEME TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ

Özet

Birçoğumuz, sınıflarımızı geliştirmek ve derslerimizde öğrenci başarısını artırmak için yeni yaklaşımlar ve sınıf stratejileri denemektedir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı özetleme tekniğinin lisans öğrencilerinin başarısı üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Bu araştırmada deneysel model kullanılmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 260 öğrenciden oluşan seçkisiz örneklem yöntemi ile belirlenmiş olan altı sınıf katılmıştır. Deney 14 hafta sürmüştür. Sonuç olarak, deney ve kontrol grupları arasında özetleme tekniğinin etkisi bakımından önemli bir fark olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelime: Anlatım yöntemi, başarı, özetleme tekniği

GİRİŞ

Anlatım yöntemini kullandığın zaman derslerinde ne kadar etkili olabiliyorsun? Her birimizin, genel olarak öğrenci başarısı veya öğrenci öğrenmelerini artırmak amaçlı, sınıfta yapacaklarımızla ilgili bir görüşümüz vardır. Fakat bu vizyonu ve görüşümüzü nasıl gerçekleştireceğiz? Çoğumuzun sınıflarımızın öğrenme düzeyinin iyi ya da kötü olduğuna dair gözlemleri ve kanaatleri mevcuttur. Özellikle olumsuz bazı durumları hissettiğimizde, çoğumuz sınıflarımızı iyileştirmeyi ve dersteki düşük olan öğrenci başarısını arttırmayı umarak yeni yaklaşımlar ve sınıf stratejileri deniyoruz. Daha sonra, bu yaklaşımların veya stratejilerin ne kadar iyi çalıştığına dair genel bir içsel algıya dayanarak, ya onları belki de değişikliklerle kullanmaya devam ederiz ya da onları terk ederiz. Hep “bunu yapmanın daha iyi, daha sistematik bir yolu var mı?” sorusu aklımızın bir köşesinde durdukça daha iyiyi arayışımız sürecektir.

Genel kabul görmüş olduğu şekli ile, günümüzde, bilginin üretilmesi ve kullanılması ana güç kaynağı haline geldi. Çeşitli ortamlarda bilginin kullanımı ve Bilginin çeşitli alanlarda ve disiplinler

¹ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-3811-0307>

arası kullanımı bilginin aktarılması ve öğrenme-öğretme ile ilgili süreçlerin de yeniden yapılandırılmasını ve güncellenmesini zorunlu kılmaktadır. Her ne kadar bilgi kazanımı ve kullanımı öğrencinin bilişsel yeteneklerine bağlı olsa da öğrenme ve öğretme yönteminden de etkilenir. En eski öğretim yöntemlerinin başında gelen Anlatım yöntemi, sınıfların kalabalıklığı ve zaman baskısı da dikkate alındığında bazı durumlarda diğer öğretim yöntemlerinin yanında hala popülaritesini korumaktadır. Anlatım yöntemi yepyeni bir kavram değildir. Ausubel (1978)'e göre, bir öğrenci her zaman hangi bilginin önemli olduğunu veya hangi ipuçlarının problem çözme için uygun olduğunu bilemeyebilir. Böylece kavramları, ilkeleri, fikirleri ve süreçleri alma yoluyla kazanması gerekir. Konunun kavramları, ilkeleri, fikirleri ve süreçleri bir öğretmen tarafından düzenlenmeli ve sunulmalı ve öğrenciler anlamlı öğrenme yoluyla onu almalıdır. Bu bağlamda, bir öğretmenin görevi, konuyu doğru şekilde düzenleyerek, uygun materyalleri seçerek ve ardından konuyu genellerden özelliklere doğru hareket ederek öğrencilere sistematik ve anlamlı bir şekilde sunmaktır.

Ausubel, öğretmen merkezli sunumla öğretimin etkinliğini savunmaktadır. Ancak bu öğrenme, ezbere öğrenme yerine, ön organize edicilerin yardımıyla anlamlı bir öğrenmeyi sağlayacak şekilde yapılmalıdır. Joyce, Weil ve Showers'e (1992) göre anlatım yöntemi ile anlamlı bir öğrenmeyi gerçekleştirmek için ön organize ediciler ilk önce sunulmalı, daha sonra materyal verilmeli ve nihayet bilişsel organizasyon pekiştirilmelidir.

Hergenbahn (1988), ön organize edicileri, öğrencilere yeni bilgiler için bir çerçeve oluşturarak, bilgiyi anlamalarına, öğrencilere edinecekleri bilgiler hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olan bilgiler olarak tanımlamaktadır. Joyce ve ark. (1988) ön organize edicileri, yeni bilgiyi eskisi ile ilişkilendirmeye dayanan açıklamalar olarak açıklamışlardır. Bunu yaparak, öğrencilerin yenilerini anlamalarını kolaylaştırır ve pekiştirir.

Yeni konular genellerden özelliklere doğru gösterilmeli, tartışılmalı ve sunulmalıdır. Öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalı ve onların sorularına ilgi gösterilmelidir. Öğrenciler genel kavramlardan adım adım özel ve somut örneklere geçmelidir (Joyce ve Weil, 1996). Bilişsel organizasyonu pekiştirmek için, yeni sunulan bilgi başlangıçta sunulan ön organize edicilerin arasına doğru bir şekilde yerleştirilmelidir. Öğrencilerin bilgiyi anlayıp anlamadıkları, soru ve cevaplarla belirlenmelidir. Öğrencilere, eksik bilgilerini tamamlamaları için fırsatlar verilmelidir. Ek olarak, öğrencilerin bilgilerini aktarmaları ve kullanmaları için sorular, alıştırmalar, projeler ve problemler olmalıdır (Joyce ve Weil, 1996).

Sistem yaklaşımıyla eğitime baktığımızda Eğitim; girdi, süreç ve alt sistemler, çıktı ve değerlendirme unsurlarından oluşmaktadır (Gürsel, 2003). Açık bir sistem hayatta kalmak istiyorsa, değerlendirme bileşenini aktif hale getirmek zorundadır. Hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı, ulaşılmadığı takdirde, sebepleri ve yapılması gerekenler değerlendirme bileşeni aracılığıyla sunulur (Can, 2013).

Özetleme tekniği, yeni bilgilerin öğrenci tarafından anlaşılması ve bütüncül olarak yeni bilginin şekillendirilmesi, anlamlandırılması; öğretime de yeni aktardığı bilgileri kontrol etmesi için bir şans vermedir. Özetleme tekniğinin anlatım yöntemi içerisindeki etkisi konusunda bazı öğretmenlerin yeterince bilgi sahibi olmadığı ve bu tekniğin önemini bir kez daha incelenmesi düşüncesi bu çalışmanın amacı olmuştur. Özetle bu çalışma anlatım yönteminde özetleme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini araştırmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırma, nicel araştırma metodolojisinin yarı deneysel modellerinden biri olan seçkisiz kontrol gruplu son test tasarımını benimsemiştir. Bu model bağımlı ve bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasını içermektedir (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Temel amaç, üniversite öğrencilerinin Öğretim İlke ve Yöntemleri dersindeki özetleme tekniğinin öğrencilerin başarılarına etkisini belirlemektir.

Tablo 1. Deney deseni

Gruplar	Deney süreci	Başarı testi
Deney	Özetleme tekniği uygulandı	T1
Kontrol	Özet tekniği uygulanmadı	T1

2.1. Çalışma grubu

Bu araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi bölümünde okuyan üçüncü sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Çalışmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde öğrenim gören ve seçkisiz yöntem ile belirlenen 260 öğrenciden oluşan dört sınıf katılmıştır.

Tablo 2. Öğrenci sayıları

Gruplar	N(Achievement test)
Deney (D)	130
Kontrol (K)	130
D + K	260

2.2. Uygulama ve Uygulama Süreci

Araştırmanın başında, öğrenciler üniversite yerleştirme sınavı puanlarına göre sıralanmış ve sıradaki yerlerine göre iki eşit gruba ayrılmıştır. Gruplardan biri üç sınıftan ve listedeki tek numaralı öğrencilerden oluşturulmuştur. Diğer grup üç sınıftan ve listede çift numaralı olan öğrencilerden oluşturulmuştur. Rastgele, gruplar deney ve kontrol grubu olarak iki gruba ayrılmıştır. Tek sayı grubu deney grubu olarak kabul edilmiş ve diğer grup kontrol grubu olarak kabul edilmiştir. Derslerde her oturumun sonunda deney grubuna özetleme tekniği uygulanmış, ancak kontrol grubunda özetleme tekniği uygulanmamıştır. Uygulama 14 hafta sürmüş ve her sınıf haftada üç saat ders almıştır. Araştırmacı, dersi anlatım yöntemini kullanarak iki grupta da kendisi dersleri vermiştir. Ders her iki grup için de yeni ve bilmedikleri bir konudur. 14 hafta sonra, tüm gruplarda güvenilirliği ve geçerliliği daha önceden hesaplanan bir başarı testi yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde T testi ve KR-20 istatistikleri kullanılmıştır.

2.3. Veri toplama araçları

Özetleme tekniği ve başarı testleri bu çalışmada kullanılan araçlardır.

2.3.1. Özetleme tekniği:

Bu teknikte öğretmen, dersin sonundaki son 10 dakikadaki başlıkları ve altyazıları tekrarlayarak dersin özeti ile bilgi verdi. Bazen akış çizelgeleri ve diyagramları özet için kullanılmıştır. Bu teknik sadece deneysel sınıflarda kullanılmıştır.

2.3.2. Final Başarı Testi Formu:

14 haftalık bilginin kazanımını belirlemek amacıyla Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi ile ilgili 25 çoktan seçmeli sorudan oluşmuştur. Bu test araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından her soru için dört puan verilerek karar verilen test puanları 0 ile 100 arasında değişmektedir. Tüm sorular Öğretim İlke ve Yöntemleri dersinin ana konusu ve ölçülen bilişsel alan ile ilgilidir. KR-20 istatistikleri güvenilirlik analizinde kullanılmıştır. Bu çalışma için güvenilirlik katsayısı $r = 0,893$ 'tür. Bir başarı testi için bu güvenilirlik katsayısı yeterli kabul edilmiştir (Can,2013).

BULGULAR

Bu bölüm, öğrencilerin Final Başarı Testi'ne girdikleri testten elde edilen toplanan verilerin sonuçlarını sunmaktadır. Daha önce belirtilen amacı araştırmak için toplam iki analiz yapılmıştır.

3.1. Grup istatistikleri

Çalışmanın katılımcılarına ait grup istatistikleri Tablo 3 de sunulmuştur. Final Başarı Testi'ne 130 öğrenci katılmıştır ve tabloda da belirtildiği gibi deney grubu ($X = 76.37$, $SD: 10.68$) başarı testi uygulaması kontrol grubundan ($X=72.94$, $SD =14,73$) yüksektir.

Tablo 3. Grup istatistikleri

Gruplar	N	Ortalama	Standard Sapma
Deney	130	76,37	10.68
Kontrol	130	72,94	14,73

3.2. Başarı testi ile ilgili bağımsız örneklem t testi puanları

Deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark vardır, $p = .03$. Deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere oranla daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Bağımsız Örneklem t testi puanları

Gruplar	N	Ortalama	Standard sapma	T	p
Deney	130	76,37	10.68	2,144	0,033
Kontrol	130	72,94	14,73		

TARTIŞMA ve SONUÇ

Kazandırılacak hedef davranışlar, öğretimde yöntem seçimini etkilemektedir (Kromrey ve Purdom, 1995). Programın 14 hafta (Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde) yapıldığı gerçeği göz önüne alındığında, bu dersin süresi tüm eğitimi fakültelerinde aynıdır) ve öğrenci sayısı her sınıf için yaklaşık 45 kişidir. Anlatım yönteminin Eğitim Fakültesi'ndeki kullanılmaya devam edilmesi sınıfların kalabalıklığından ve belirli konuları vermeyi amaçlayan programa göre zaman baskısından kaynaklandığı söylenebilir.

Öncelikle ve en önemlisi, bu çalışmanın sınırlılıklarından biri, deney günleri sırasında katılımcıların deneysel derslerin yanı sıra günlük yaşamlarında ve diğer derslerde yeni konular hakkında bilgiler edinmeleridir. Deney dışı öğrenmeleri en aza indirebilmek amaçlı, öğrenciler çalışma konusunda bilgilendirildi ve mümkün olduğu oranda program dışında konu ile ilgili bilgi edinmemeleri istendi. Ama yine de, işin doğası gereği öğrenmeler gerçekleşmiş olabilir. Fakat, bu etki kontrol grubu için de geçerlidir. İki grubun da benzer etki altında kaldığını varsayarak bu süreçte kontrol dışı öğrenmelerin etkisini eşit kabul edebiliriz

Tablo 4'teki bağımsız örneklem t testi puanlarına göre P anlamlılık düzeyi 0.033 dur ve bu nedenle 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Özetleme tekniğinin etkisi bakımından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklar vardır. Grup istatistiklerine baktığımızda, kontrol grubu ortalama puanı 72.94 ve deney grubunun 76.37 dür. Aynı zamanda bu, deney grubu ortalama puanının kontrol grubu ortalama puanından yaklaşık 3.43 puan fark demektir. Bu sonuca dayanarak özetleme tekniğinin, anlatım yönteminin uygulanmasında daha başarılı olduğu söylenebilir.

Deney sonucunda deney grubunun daha başarılı olması takdir edilecek bir durum olmakla birlikte öğrenci başarıları arasındaki farkın az olması da ayrıca inceleme konusu yapılabilir. Öğretme sürecindeki diğer değişkenler ve olumsuzluklar burada incelenmeye değerdir. Bu arızalar zaman baskısı veya sınıf ölçüleriyle açıklanamaz. Ausubel (1978), öğretmenin öğretmen merkezli ders verme yöntemiyle etkinliğini savunmaktadır. Ders anlatım yönteminin yanlış uygulanmasındaki başarısızlıkların öğrenci başarısını doğrudan etkilediği bulguları daha çok kabul görmektedir. Teknik uygulaması amaca uygun uygulanmalıdır.

Jojce ve Weil (1996) özetleme tekniğinin disiplinli olması ve ders verme yönteminin gerekliliklerini daha iyi karşılaması gerektiğini tanımlamıştır. Öğretmenin tekniği tam uygulaması, iyi organize edilmiş materyalleri sunması için önceden iyi hazırlanmış olması gerekmektedir. Böyle

yapılırsa Fakülteler ve öğretim görevlileri, öğrencilerin memnuniyet düzeyini gerçekleştirecek temel standartları sağlamış olurlar.

ÖNERİLER

Araştırmanın bulgularına dayanarak, özetleme tekniğinin öğrenci başarısı ve önemi üzerindeki etkisi açıktır ve bu etki her zaman öğreticiler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. En iyi sonuçlara ulaşmak için, özetleme tekniği teori ve uygulamasına uygun olarak kullanılarak tüm olumsuzluklar ortadan kaldırılabilir.

Türkiye'de öğretmenlerin büyük çoğunluğu yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı anlatım yöntemini esas alarak ders vermektedir. Her ne kadar iyi planlanmış, iyi sunulmuş, öğretmen merkezli bir anlatımın birçok iyi noktaya sahip olmasına, eğitimin bilgi aktarımı olarak metaforunu yansıtmaya rağmen, öğrencileri öğretim elemanına büyük oranda bağımlı kılar (Vella, 1992). Ayrıca, tek bir öğretim yöntemine odaklanmak, verimsiz olabilir (Kromrey ve Purdom, 1995).

Anlatım yönteminin etkililiği ve uygulanabilirliği konusunda eksik bilgilerin giderilmesi için Eğitim Fakültesi ders programında anlatım yöntemi konu ve uygulanmasının tekrar gözden geçirilmesi, mezun öğretmenler için de okullarında konu hakkında seminerler verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ausubel, D. (1978). In defense of advance organizers: a reply to the critics. *Review of educational Research*, 48.
- Büyüköztürk,Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Scientific research methods* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2013) *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case study research. *Qualitative inquiry*, 12 (2), 219-245.
- Gay, L. R. , & Mills, G. E. , & Airasian, p. (2006). *Educational research: Competencies for analysis and applications (eighth edition)*. New jersey: Pearson.
- Gürsel, M. (2003) *School management*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Hergenhahn, B.R. (1988). *An introduction to theories of learning (third edition)*. New jersey: Prentice hall.
- Joyce, B., Weil, M., & Showers, B. (1992). *Models of teaching*. Londra: Allyn and Bacon.
- Joyce, B. & Weil, m. (1996). *Models of teaching. (5th ed)*. Mass. Allyn and Bacon.
- Kromrey J. D. And Purdom D. M. (1995) *A comparison of lecture, cooperative learning and programmed instruction at the college level. Studies in higher education*. Retrieved from [Http://pdfserve.informaworld.com/666385_758064766_718864022.pdf](http://pdfserve.informaworld.com/666385_758064766_718864022.pdf)
- Sönmez, V. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Vella, F. (1992). Medical education: capitalizing on the lecture method. *The FASEB Journal*, 6(3), 811-812.